

УДК 338.49

*Р. Т. Мацьків,
к. е. н., доцент кафедри теорії економіки та управління,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ
Т. Б. Топольницька,
к. е. н., доцент кафедри теорії економіки та управління,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ*

ІНФРАСТРУКТУРА РИНКІВ: ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ

*R. Matskiv,
Ph.D. in Economics,
Associate Professor of the department of Theory of Economics and Management,
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ivano-Frankivsk
T. Topolnytska,
Ph.D. in Economics,
Associate Professor of the department of Theory of Economics and Management,
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ivano-Frankivsk*

INFRASTRUCTURE OF MARKETS: APPROACHES TO CLASSIFICATION

У статті розглянуто поняття та основні підходи до розуміння сутності категорії "інфраструктура", узагальнено класифікацію елементів ринкової інфраструктури, описано їх ознаки та функції. Запропоновано класифікацію інфраструктури відповідно до видів ринків. Окреслено функції, які повинні виконувати інфраструктурні елементи для забезпечення ефективного функціонування кожного окремого виду ринку. Акцентовано увагу на необхідності розвитку та вдосконалення інфраструктури ринків для ефективного функціонування національної економіки загалом.

The article deals with the concepts and basic approaches to understanding the essence of the category "infrastructure", it generalizes classification of elements of market infrastructure and describes their features and functions. The classification of infrastructure according to types of markets is proposed. The functions that infrastructural elements must perform to ensure the efficient functioning of each individual market are outlined. The emphasis is on the need to develop and improve the market infrastructure for the effective functioning of the national economy as a whole.

Ключові слова: *інфраструктура ринків, класифікація ринків, елементи інфраструктури, види інфраструктури, функції інфраструктури.*

Key words: *market infrastructure, market classification, infrastructure elements, infrastructure types, infrastructure functions.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. *Забезпечення наукового підходу до вирішення проблеми, яка*

досліджується, повинно реалізовуватись, перш за все, через визначення сутності інфраструктури та класифікації її елементів. Вперше термін “інфраструктура” було використано для ідентифікації функцій об’єктів і споруд, які забезпечували функціонування збройних сил, а з середини 50-х років XX ст. широко використовується в економічній і політичній літературі. В економічній літературі зазначено дефініцію почали застосовувати з кінця 40-х років XX століття для визначення комплексу галузей господарювання, які обслуговують промислове та сільськогосподарське виробництво. Термін “інфраструктура” (походить від латинського “infra” – нижче, “structura” – будова, взаєморозташування) і характеризується як сукупність галузей, підприємств і організацій, що входять у ці галузі, діяльність яких спрямована на забезпечення функціонування виробництва та обігу товарів, а також життєдіяльності людей [1]. У світовій та вітчизняній практичній і науковій літературі зустрічаються такі поняття, як “міжнародна інфраструктура”, “соціальна інфраструктура”, “правова інфраструктура”, “економічна інфраструктура”, “ринкова інфраструктура”, “інфраструктура підприємництва” та інші, в яких концентруються відповідні обслуговуючі комплекси. Однак, виділення терміну “інфраструктура ринків” практично не зустрічається.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми і на які спирається автор. Економічна наука свідчить про нагромаджений досвід у питаннях дослідження ринкової інфраструктури. Основоположником цього терміну в економічній літературі є американський вчений П.П. Розенштейн-Родан.

Закордонні науковці (А. Гофман, Б. Райзберг, Б. Санта, Д. Хассі), а також вітчизняні (І. Ансофф, Н. Безклубна, О. Дикий, І. Каракулева, А. Криклій, О. Кужель, С. Львовичкін, В. Ляшенко, В. Опаріна) досліджували питання функціонування інфраструктури підтримки підприємництва. Значна кількість робіт присвячена розвитку її інноваційної складової (В. Андреев, С. Соколенко, В. Фролова), підтримці малого бізнесу (Р. Данилейчук, В. Пивоваров), формуванню фінансової (М. Шевцова) чи інституційної (Т. Топольницька) інфраструктури зовнішньоекономічних зв’язків (Н. Почерніна) тощо. Утім, жоден із авторів не дає чіткої класифікації поняття, яке досліджується.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. До сьогодні не є вирішеною частина проблеми проте, що в існуючих дослідженнях сутності інфраструктури ринків не враховано сучасних тенденцій розвитку вітчизняного ринку, ступеня та методів втручання державних інституцій у її розвиток.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Відповідно до викладеного вище й була зумовлена необхідність цього дослідження. Його метою є узагальнення та систематизація наукових підходів до класифікації складових елементів інфраструктури з ідентифікацією функцій, які вони виконують.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У межах запропонованого дослідження, з нашої точки зору, доцільно запропонувати поширену в науковій літературі класифікацію ринків, що, відповідно, дозволить ідентифікувати їхню інфраструктуру та функції, які вона виконує.

Оскільки ринок як економічна категорія – це складне і багатогранне явище, то для аналізу інфраструктури його складових їх необхідно виділити і встановити, як вони взаємодіють між собою. Критеріїв для розподілу може бути значна кількість, оскільки ринок має складну структуру і охоплює всі сфери економіки.

Сукупність усіх ринків, поділених на окремі елементи на основі різних критеріїв, утворює систему ринків. Нижче приведений поділ ринків лише за тими критеріями, які є важливими, на наш погляд, для класифікації їх інфраструктури.

Можна визначити наступні критерії для характеристики структури і системи ринку: найбільш поширеним є розгляд структури ринку з точки зору економічного призначення об’єктів ринкових відносин: ринок предметів споживання та послуг; засобів виробництва; науково-технічних розробок та інформації; фінансовий, валютний, праці (робочої сили).

Кожен із названих ринків включає і ринки окремих товарів і послуг (наприклад, взуття, косметики, швейних виробів; чи ринки акцій, кредитних ресурсів тощо). Однак, для характеристики інфраструктури такий поділ не є важливим.

Однією із найпоширеніших у економічній літературі класифікацій ринків є приведена нижче.

За економічним призначенням об’єктів ринкових відносин виділяють: ринок благ і послуг (споживчий ринок), ринок робочої сили, ринок засобів виробництва, ринок цінних паперів, валюти, ринок науково-технічних розробок, патентів, ринок інформації, ринок засобів обігу, ринок ліцензій.

За товарними групами багато дослідників вважають за необхідне виокремлювати ринки товарів виробничого призначення, ринки народного споживання, продовольчих товарів, ринки сировини та матеріалів.

За географічним положенням ідентифікують місцевий (локальний) ринок, регіональний ринок, національний ринок, світовий ринок.

За ступенем зрілості виділяють нерозвинутий, розвинений та ринок, що формується.

За видами суб’єктів ринкових відносин, ринки поділяються на ринки оптової торгівлі, де в якості продавця і покупця виступають організації та підприємства; ринки роздрібною торгівлі, коли покупцями виступають окремі громадяни; ринки державних закупок продукції, де покупець – держава, а продавець – безпосередній виробник продукції.

Свої фізіологічні та соціальні потреби людина задовольняє на ринку предметів споживання. Він безпосередньо відображає виробництво і споживання, попит і пропозицію товарів. Важливо, щоб асортимент матеріального і нематеріального виробництва відповідали платоспроможному попиту населення.

Якщо цієї рівноваги немає, то у суспільстві настає дисбаланс: не вистачає певної групи товарів споживання, з одного боку, і перевиробництво – з іншого. Ринок через конкуренцію, ціни, прибуток, перелив капіталу та інші його механізми впливає на виробництво, змінюючи його структуру, ліквідує тим самим диспропорції в економіці та у сфері обігу. Так відновлюється рівновага між платоспроможним попитом населення та пропозицією товарів і послуг. Для забезпечення ефективного реалізації зазначеної вище функції дуже важливою є розвинута інфраструктура окремих ринків. На цьому і робиться акцент, наприклад у словнику термінів ринкової економіки, де поняття “інфраструктура” визначається як складова частина загального устрою економічного та політичного життя, що має допоміжний характер та забезпечує діяльність економічної та політичної систем в цілому [1, с. 91].

В економічній літературі науковці, узагальнюючи, характеризують інфраструктуру як комплекс галузей, які обслуговують промисловість та сільське господарство. Його складові поділяють на виробничу і невиробничу (або соціальну) інфраструктуру [2, с.154]. Виходячи з цього, інфраструктурні елементи не здійснюють безпосередній процес виробництва кінцевого продукту в матеріально-речовій формі, а лише створюють необхідні умови для його виробництва. Саме таке трактування і призводить до помилкового розуміння інфраструктури як підпорядкованого, вторинного утворення, що породжує і відповідне ставлення до неї, як до другорядного явища.

Такий підхід до трактування інфраструктури не дає можливості прослідкувати залежність між ускладненням та уповільненням розвитку національної економіки, що загалом може стати однією з причин стагнаційних процесів. Важливим є розуміння того, що наявність сучасної інфраструктури ринків, яка ефективно функціонує, є важливим чинником формування конкурентоспроможної національної економіки.

Умови господарювання в Україні та необхідність інтеграції у світове господарство спонукають до перетворення ринкової інфраструктури з пасивного супутника виробництва у рівноправного партнера всіх галузей господарського життя. Вона перетворилася у відкриту сферу діяльності, яка повинна забезпечувати ефективне функціонування всієї економіки, створюючи матеріально-технічне, організаційне та фінансово-економічне підґрунтя для її розвитку.

Інфраструктура представлена сукупністю елементів, які її формують, і є механізмом компенсації невпорядкованості і різномірності впливів зовнішнього середовища на діяльність підприємницьких структур, з метою підвищення їх стійкості на ринку і результативності процесів відтворення [3]. Основна її функція полягає у забезпеченні зв'язків між елементами системи, до яких належать її об'єкти та суб'єкти. Крім цієї пасивної функції, ринкова інфраструктура виконує активну регулюючу функцію: впорядкування і регулювання взаємодії елементів ринкової системи. Реалізацією цих функцій забезпечується оптимізація руху товарно-грошових потоків [4, с. 21]. Інфраструктура забезпечує відповідність між потребами в товарах і послугах та здатністю виробництва задовольнити ці потреби.

Серед дослідників не сформувалось єдиної думки щодо класифікації видів інфраструктури. Тому більшість розрізняють виробничу (таку, що обслуговує виробництво), соціальну (забезпечує життєдіяльність населення), та ринкову (забезпечує рух товарів, робіт, послуг). Виробнича (інженерно-технічна) інфраструктура включає сукупність інженерних комунікацій (зв'язок, водовідведення, водо-, енерго-, нафто- та газопостачання), агро меліоративних та інших споруд, що забезпечують нормальне функціонування усього комплексу виробництв у межах певної території. Дехто із дослідників вважає за доцільне в межах виробничої інфраструктури виокремлювати інформаційну [5, с. 103] та інституційну [6, с. 199] інфраструктуру. Соціально-побутова інфраструктура є сукупністю об'єктів і закладів житлового, культурно-побутового призначення, охорони здоров'я, відпочинку, торгівлі, тобто об'єктів, які забезпечують відповідні сфери життя населення. Інституційна інфраструктура – це урядові, науково-дослідні, проектно-конструкторські установи, за винятком органів і закладів безпосереднього управління виробництвом, а також конструкторських бюро, проектних і науково-дослідних закладів, які беруть безпосередню участь у виробництві. Є дослідники, які також виокремлюють соціально-виробничу (санітарну) інфраструктуру як сукупність видів діяльності, матеріальних об'єктів з охорони природи та оздоровлення довкілля.

Деякі автори [7] розширюють цей перелік додатковими видами інфраструктури, а саме: підприємницькою (забезпечує підтримку та розвиток підприємництва), інституційною (забезпечує управління економікою), інформаційною (забезпечує функціонування та розвиток інформаційного середовища), інноваційною (обслуговує та забезпечує реалізацію інноваційної діяльності), екологічною (необхідною для охорони та покращання навколишнього середовища), туристичною (забезпечує потреби туристів у відпочинку та пізнавальній діяльності) тощо. З нашої точки зору, така деталізація є недоцільною, адже перелічені види можна розглядати в межах виробничої чи соціальної інфраструктури.

Натомість треба також відзначити, що інфраструктуру всіх видів ринків можна класифікувати на три групи територіальною ознакою: та, яка функціонує в межах території всієї країни (національна); в межах окремої або декількох областей (регіональна інфраструктура) і та, що діє на окремих підприємствах або групах підприємств (локальна інфраструктура).

Заслугове на увагу класифікація інфраструктури за галузевим поділом [8]: міжгалузева, яка обслуговує багато галузей економіки – транспортна, електро- та газозабезпечення, зв'язок тощо; внутрішньогалузева, яка обслуговує виключно окрему галузь (наприклад, у рослинництві обов'язковим інфраструктурним підрозділом є сортове насінництво тощо).

В умовах постійного зростання значення відкритості простору та появи значної кількості інформаційних потоків важливим є іноземний досвід [9] щодо трактування та класифікації складових інфраструктури, де прийнято здійснювати її розподіл на “жорстку” та “м'яку”.

До “жорсткої” інфраструктури відносять великі фізичні мережі, необхідні для функціонування сучасної індустріальної країни (прикладом є транспортна, енергетична інфраструктура, інфраструктура зв'язку, інфраструктура управління водними ресурсами, твердими відходами, інфраструктура просторових даних та моніторингу землі). “М'яка” інфраструктура охоплює всі установи, які необхідні для підтримання економіки, охорони здоров'я та культурно-соціальних стандартів країни, такі, як фінансова система, система освіти, система охорони здоров'я, підприємництва, система органів держави і права, а також аварійно-рятувальні служби [9].

Кожен з охарактеризованих підходів до класифікації здійснюється відповідно до розподілу функцій, які виконують інфраструктурні елементи. Але незаперечним є те, що ринкова інфраструктура зв'язує в одне ціле всі галузі економіки, сприяє їх стабілізації і збалансованому розвитку, впливає на підвищення ефективності процесів товарного та грошового обігу, надання суб'єктам господарювання комплексу ринкових послуг, які створюють сприятливі умови для розвитку бізнесу. Інфраструктура ринків не “живе” і розвивається сама по собі, за своїми законами. Її стан повинен бути пропорційним рівню розвитку виробництва та обігу на кожному з етапів розвитку суспільства. Адже сучасна економіка вимагає наявності потужних промислових і торгових комплексів, мережі об'єктів логістичного забезпечення виробництва та обігу, інформаційно-комерційних мереж, високоефективних засобів фінансово-кредитних установ і розрахунків тощо. Особливо важливе значення інфраструктура ринків має для розміщення продуктивних сил та економічного розвитку регіонів.

Інфраструктура ринків як сукупність інституцій характеризується певними ознаками:

1) є сектором економіки загального призначення, тобто її елементи можуть в однаковій мірі використовуватися всіма суб'єктами ринкових відносин: від підприємств малого бізнесу до транснаціональних корпорацій будь-якої галузі чи виду діяльності, а також державних інституцій;

2) об'єкти інфраструктури вимагають значних початкових інвестицій на їх створення, тобто є досить капіталомісткими, причому термін окупності таких фінансових вкладень значний;

3) об'єкти інфраструктури характеризуються одночасним “колективним” користуванням;

4) інфраструктура суттєво впливає на ефективність процесу виробництва матеріальних благ, хоча не є його безпосереднім учасником;

5) сукупність об'єктів інфраструктури є змінною, оскільки залежить від етапів економічного розвитку суспільства.

Надаючи різноманітні посередницькі послуги споживачам, підприємцям, підприємствам, установам і організаціям, суб'єкти інфраструктури ринків виконують важливі функції, серед яких більшість науковців узагальнюють такі:

1. Доведення товару до безпосереднього споживача. Інститути інфраструктури допомагають товару знайти свого споживача. Спеціалізація на посередницьких операціях дозволяє скоротити час на реалізацію товару, зменшити витрати на обіг, прискорити оборотність фондів підприємства, максимально врахувати потреби споживачів.

2. Забезпечення зворотного зв'язку між виробництвом і споживанням.

3. Перерозподіл ресурсів між різними галузями і всередині них.

4. Акумулявання тимчасово вільних коштів, регулювання грошового обігу.

Отже, очевидним є те, що інфраструктура ринків має значний вплив на функціонування економічної системи в цілому.

Саме за розподілом функцій, які виконує інфраструктура, та для зручності аналізу всі елементи інфраструктури ринків поділяють на дві групи:

1) загальна інфраструктура ринків;

2) спеціалізована ринкова інфраструктура. Взаємозв'язок між загальною та спеціалізованою ринковими інфраструктурами представлений на рис. 1.

Загальна ринкова інфраструктура об'єднує безпосередні атрибути ринкового механізму, які характеризують рух грошей, товарів, капіталів, праці та ін. Спеціалізована інфраструктура ринків забезпечує організаційне оформлення ринкових відносин за допомогою бірж, торгових домів, аукціонів, систем роздрібною та гуртової торгівлі, ярмарків, торгових палат та ін. Інфраструктурні елементи у цьому випадку виконують специфічні функції, які необхідні для забезпечення діяльності певного окремого ринку.

Ринок предметів споживання	Ринок послуг	Ринок засобів виробництва	Ринок науково-технічних розробок та інформації	Фінансовий ринок	Валютний ринок	Ринок праці
СПЕЦІАЛІЗОВАНА ІНФРАСТРУКТУРА РИНКІВ						
– товарні та ф'ючерсні біржі; – торгові доми; – посередницькі структури; – торговельна мережа; – підприємства оптової і роздрібно торгівлі тощо.	– кредитні та емісійні установи; – комерційні банки; – податкові органи; – система регулювання зайнятості; – система вищої і середньої освіти; – установи із реалізації інформаційних технологій та засоби ділової комунікації; – страхові компанії; – консалтингові компанії; – аудиторські компанії та інші.	– аукціони; – ярмарки; – товарні біржі; – торгові доми; – торговельно-промислові палати; – пункти прокату і лізингу; – брокерські компанії та інші.	– наукові інститути; – інформаційно-консультативні фірми; – аудиторські організації; – спеціалізовані навчальні заклади; – установи із реалізації інформаційних технологій та засоби ділової комунікації та інші установи та організації.	– фондові біржі; – банки; – фінансово-кредитні посередники; – брокерські та страхові компанії; – аудиторські фірми; – страхові фонди та інші.	– фондові біржі; – валютні біржі; – банки; – фінансово-кредитні посередники; – брокерські та страхові компанії та інші фірми.	– біржі праці або служби зайнятості; – система підготовки та перепідготовки кадрів; – установи з регулювання міграції робочої сили; – консалтингові компанії тощо.
ЗАГАЛЬНА РИНКОВА ІНФРАСТРУКТУРА						
організаційно-технічна		фінансово-кредитна		інформаційно-аналітична		

Рис.1 Взаємозв'язок загальної та спеціалізованої інфраструктури ринків

Джерело: розроблено авторами

Складність ринкової інфраструктури як системи зумовлена різноманітністю функцій, які виконують її складові елементи. Тому загальну ринкову інфраструктуру відповідно до функцій, які виконують її елементи, поділяють на такі види:

- інформаційно-аналітична інфраструктура;
- фінансово-кредитна інфраструктура;
- організаційно-технічна інфраструктура [4].

До функцій суб'єктів інформаційно-аналітичної інфраструктури входять надання консультативних послуг підприємцям, підготовка фахівців для сфери бізнесу (проведення тренінгів, семінарів, курсів тощо), дослідження ринкової кон'юнктури та її динаміки, прогнозування стану ринків та ін. Виходячи з цього, така інфраструктура об'єднує інформаційні, консультативні, аудиторські, юридичні фірми та організації, бізнес-центри тощо.

Основною функцією суб'єктів фінансово-кредитної інфраструктури є акумулювання тимчасово вільних грошових ресурсів та їх перерозподіл шляхом механізму кредитування. Фінансово-кредитна інфраструктура об'єднує банківські установи, фондові і валютні біржі, кредитні спілки, страхові компанії, інвестиційні фонди та ін.

Функціями суб'єктів організаційно-технічної інфраструктури є загальна координація ринкових взаємовідносин в суспільстві (торгові палати, лізингові компанії, товарні біржі, засоби комунікацій і зв'язку, асоціації підприємств-виробників та підприємців за галузевою та іншими ознаками, роздрібна і гуртова торгівля тощо), а також виконання спеціальних функцій державними органами (податкова інспекція, служби контролю за цінами, дотриманням стандартів, дотриманням будівельних норм та ін.).

Висновки з даного дослідження. Які б ознаки не були покладені в основу класифікації інфраструктури, незаперечним залишається той факт, що вона відіграє ключову роль у реалізації стратегії модернізації вітчизняної економіки. У сучасних умовах ринкова інфраструктура – один з найважливіших механізмів створення конкурентного середовища в країні і забезпечення ефективного функціонування національної економіки. Досвід функціонування розвинутих економічних систем свідчить про те, що відставання розвитку інфраструктури від темпів розвитку промисловості призводить до гальмування всього процесу виробництва та розвитку інших сфер економіки, а це тягне за собою погіршення якості життя населення, зростання суспільної напруги та інших негативних наслідків. У країнах із розвинутою економікою держава приділяє особливу увагу розвитку інфраструктури ринків. Держава інвестує кошти в інфраструктуру, оскільки ці інвестиції створюють “невідчутні” вигоди для приватного бізнесу, що сприяє загальному економічному зростанню. За таких умов постає питання доцільності державного регулювання розвитку інфраструктури з врахуванням пріоритетів розвитку економіки, зокрема, ступеня державного втручання у її функціонування. Питання необхідності та міри державного регулювання розвитку і функціонування інфраструктури ринків є дискусійним і потребує додаткових досліджень.

Література.

1. Словник термінів ринкової економіки / Під заг. ред. проф. В.І. Науменка. – К.: “Глобус”, 1996. – 288 с.
2. Новоселов А. С. Рыночная инфраструктура региона: Проблема формирования и развития / А.С. Новоселов. – Новосибирск: ЭКОР, 2006. – 288 с.
3. Солоха М.А. Существующие концепции инфраструктурного обеспечения деятельности организации / М.А. Солоха // Омский научный вестник. – 2009. – № 4 (79). – С. 70–73.
4. Гриценко А. Ринкова інфраструктура: суть, функції, будова / А. Гриценко, В. Соболев // Економіка України. – 1998. – № 4. – С. 18 – 26.
5. Смелянов В.М. Формування ефективної інвестиційної політики комплексного розвитку регіонів // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – №6. – С. 103–107.
6. Топольницька Т.Б. Удосконалення інституційної інфраструктури фінансового сприяння експортній діяльності підприємств цементної промисловості / Т.Б. Топольницька // Інституціональний вектор економічного розвитку / Institutional Vector of Economic Development: збірник наукових праць МІДМУ “КПУ”. – Мелітополь: Вид-во КПУ, 2015. – Вип. 8 (2). – С. 196 – 207.
7. Данилейчук Р. Б. Методологічні підходи до формування інфраструктури малого бізнесу в сучасних умовах господарювання / Р.Б. Данилейчук // Економічний форум. – 2011. – № 2. – С. 18-23.
8. Аграрна економіка : підруч. / [Д. К. Семенда, О. І. Здоровцов, П. С. Котик та ін. ; за ред. Д. К. Семенди та О. І. Здоровцова]. – Умань, 2005. – 318 с.
9. Брунець Б. Р. Сутність означення поняття інфраструктура / Б.Р. Брунець // Науковий вісник НЛТУ. – 2012. – № 22.5. – С. 372–377.

References.

1. Slovnkyk terminiv rynkovoї ekonomiky (1996) / Pid zah. red. prof. V.I. Naumenko, “Hlobus”, Kyiv, Ukraine.
2. Novoselov, A.S. (2006), “Market infrastructure of the region: The problem of formation and development”, EKOR, Novosybyrsk, Russia.
3. Solokha, M.A. (2009), “Existing concepts of infrastructural support of the organization's activities”, *Omsk scientific herald*, vol. 4 (79), pp.70–73.
4. Hrytsenko, A., Soboliev, V. (1998) “Market infrastructure: essence, functions, structure”, *Economy of Ukraine*, vol. 4, pp.18 – 26.
5. Yemel'ianov, V.M. (2015), “Formation of an effective investment policy for integrated development of regions”, *Investments: practice and experience*, vol. 6, pp. 103–107.
6. Topolnytska, T.B. (2015), “Improvement of the institutional infrastructure of financial support of export activity of the enterprises of the cement industry”, *Institutional Vector of Economic Development*, Melitopol, Ukraine, vol. 8, pp. 196 – 207.
7. Danylejchuk, R.B. (2011), “Methodological approaches to the formation of small business infrastructure in modern economic conditions”, *Economic forum*, vol. 2, pp. 18-23.
8. Semenda, D.K., Zdorovtsov, O.I., Kotyk, P.S. (2005), *Agricultural economics*, Uman', Ukraine.
9. Brunets', B.R. (2012) “The essence of the definition of the concept of infrastructure”, *Scientific Bulletin of NLTU*, vol. 22.5, pp. 372–377.

Стаття надійшла до редакції 20.03.2018 р.